

HÁZI SEGÍTSÉGNYÚJTÁS

SZAKMAI PROGRAMJA

**Szervezeti és Működési Szabályzat
2/2. sz. melléklete**

I. A HÁZI SEGÍTSÉGNYÚJTÁS CÉLJA, FELADATA

Az ellátás célja

A szociálisan rászorulóknak részére saját otthonukban és lakókörnyezetükben önálló életvitelük fenntartásában, valamint egészségi, mentális állapotukból vagy más okból származó problémáik megoldásában segítség nyújtása.

Az ellátás feladata

Házi segítségnyújtás keretében a szolgáltatást igénybe vevő személy saját lakókörnyezetében kell biztosítani az önálló életvitel fenntartása érdekében szükséges ellátást.

A házi segítségnyújtás keretében biztosítani kell

- az alapvető gondozási, ápolási feladatok elvégzését,
- az önálló életvitel fenntartásában, az ellátott és lakókörnyezete higiéniai körülményeinek megtartásában való közreműködést,
- a veszélyhelyzetek kialakulásának megelőzésében, illetve azok elhárításában való segítségnyújtást.

II. A PROGRAM BEMUTATÁSA, LÉTREJÖVŐ KAPACITÁSOK, NYÚJTOTT SZOLGÁLTATÁSELEMEK, TEVÉKENYSÉGEK

A program bemutatása

A házi gondozó feladatai ellátása során segítséget nyújt ahhoz, hogy az ellátást igénybe vevő fizikai, mentális, szociális szükséglete

- saját környezetében,
- életkorának, élethelyzetének és egészségi állapotának megfelelően
- meglévő képességeinek fenntartásával, felhasználásával, fejlesztésével biztosított legyen.

A házi segítségnyújtás keretébe tartozó **gondozási tevékenység** különösen:

- az ellátást igénybe vevő segítő kapcsolat kialakítása és fenntartása,
- az orvos előírása szerinti alapvető gondozási, ápolási feladatok ellátása,
- közreműködés a személyi és lakókörnyezeti higiéné megtartásában,
- közreműködés az ellátást igénybe vevő háztartásának vitelében,
- segítségnyújtás az ellátást igénybe vevőnek a környezetével való kapcsolattartásában,
- segítségnyújtás az ellátást igénybe vevőt érintő veszélyhelyzet kialakulásának megelőzésében, a kialakult veszélyhelyzet elhárításában,
- az ellátást igénybe vevő segítése a számukra szükséges szociális ellátásokhoz való hozzájutásban,
- az előgondozást végző személlyel való együttműködés,
- szükség esetén a bentlakásos szociális intézménybe történő beköltözés segítése.

A szakmai program megvalósításának értékelése

A gondoskodás az egyik az emberiség legősibb tevékenysége közé tartozik. Mindig voltak olyan emberek, akik valamilyen módon (akár egyénileg, akár szervezetben) segítettek a bajbajutottakon. A segítség módja függött az egyén (vagy egyének) erejétől, lehetőségeitől, személyiségétől és a gondoskodás során szerzett gyakorlatától, tudásától.

A szociális szakmában dolgozók ilyen, - másokon segíteni akaró, segíteni tudó szakemberek, akik belső elhivatottságuk mellett tanulóyaikkal is fejlesztik a segíteni tudás képességét.

A gondozás a gondoskodás gyakorlati megvalósítása az eszközök és módszerek szintjén. A gondoskodás célja és feladata a gondozásra szoruló ember szükségleteihez igazodó segítségnyújtás, melynek mértékét és fajtáját mindenkor a segítségre szoruló ember testi, lelki és szociális állapota határozza meg.

A gondozás tehát egy komplex (összetett) tevékenységi forma, ahol

- a gondozás valamennyi elemét együtt (egyszerre) kell alkalmazni,
- maximálisan figyelembe kell venni a gondozásra szoruló egyéniségét, igényeit, sajátosságait, kultúráját,
- a gondozást tudatosan és tervszerűen kell szervezni és végrehajtani.

A gondozás elemeinek egyszerre történő alkalmazása feltételezi, hogy a gondozott igényei szerint hol egyik, hol másik gondozási elem kerül túlsúlyba, aszerint, hogy a rászoruló elsősorban testi, lelki vagy környezeti támogatást igényel-e.

A program megvalósításának várható eredményei

Az egészségügyi és szociális ellátó rendszer között az együttműködés nő. Az ellátáshoz való hozzájutás sok esetben lehetővé teszi, hogy minél tovább éljen saját lakásában, megszokott környezetében az idős és beteg ember, és ne kelljen indokolatlanul bentlakásos intézménybe vennie.

III. MÁS INTÉZMÉNYEKEL TÖRTÉNŐ EGYÜTTMŰKÖDÉS MÓDJA

A Szociális Szolgáltató Központ jól kiépített jelzőrendszert működtet, ezért az igények jelzése történhet:

- önkéntes maga az ellátott vagy törvényes képviselője,
- házi orvosok jelzése, szakrendelések, más egészségügyi szolgáltatók jelzése,
- közösségi ellátást nyújtó szolgáltatók a pszichiátriai és szenvedélybeteg esetében,
- szociális iroda, önkormányzati képviselők jelzése választási körzetükben élő rászoruló emberekről,
- civil szervezetek jelzése,
- magánszemélyek jelzése.

További szakmai kapcsolatok:

- Rendszeres kapcsolatot tartunk a Hajdú - Bihar Megyei Kenézy Gyula Kórház szociális szakembereivel, szükség szerint más egészségügyi szolgáltatókkal, szociális intézményekkel.
- Szakmai tapasztalatszerzés céljából elsősorban a megyében működő, házi segítségnyújtást biztosító intézményekkel.
- Az intézmény és a szolgálat lehetővé teszi szociális gondozó és ápoló képzésben résztvevők szakmai gyakorlatát, együttműködik a képzést végző szervekkel.
- Oktatási intézményekkel.

A szolgáltatás megkezdése előtt megtett előkészítések

- A házi segítségnyújtás ellátásáról a jelzőrendszerben működő intézmények, szervezetek, szakemberek tájékoztatása
- A házi segítségnyújtás ellátásáról a célcsoport, és a város lakosságának tájékoztatása

IV. AZ ELLÁTOTTAK KÖRE, ELLÁTANDÓ CÉLCSOPORT JELLEMZŐI

Ellátottak köre

Házi segítségnyújtás keretében kell gondoskodni:

- azokról az időskorú személyekről, akik otthonukban önmaguk ellátására, saját erőből nem képesek és róluk nem gondoskodnak,
- azokról a pszichiátriai betegekről, fogyatékos személyekről, valamint szenvedélybetegekről, akik állapotukból adódóan az önálló életvitellel kapcsolatos feladataik ellátásában segítséget igényelnek, de egyébként önmaguk ellátására képesek,
- azokról az egészségi állapotuk miatt rászoruló személyekről, akik ezt az ellátási formát igénylik, illetve bentlakásos intézményi elhelyezésre várnak.
- azokról a személyekről, akik a rehabilitációt követően a saját lakókörnyezetükbe történő visszailleszkedés céljából támogatást igényelnek önálló életvitelük fenntartásához.

Demográfiai mutatók

A rendszerváltás után az országos adatok tükrében, városunkban is a lakónépesség csökkenését figyelhetjük meg, természetesen az egyre alacsonyabb születési arány és a magas halálozási arány következtében. A két nem eltérő halandóságából adódóan a szolgáltatás igénybevételi aránya a nők javára billen. A szolgáltatást igénybevevők száma a kor előrehaladtával emelkedik. Az életkor emelkedésével az idősek egészségi állapotában bekövetkezett változások miatt igénylik egyre többen a házi segítségnyújtást.

Szociális jellemzők

A házi segítségnyújtást és az étkeztetést a gondozottak többsége együtt veszi igénybe. Ez visszavezethető egyrészt a gondozottak egészségi állapotára, másrészt a kedvezményes étkezés lehetőségére. Az ebéd lakásra történő szállítása szintén nagy segítséget jelent a rászoruló részére, főleg azok számára, akik a település szélén laknak.

Ellátási szükségletek

Miután öregedőben van a társadalom, egyre nagyobb mértékben növekszik az egyedül élő, különböző testi, szellemi és szociális problémákkal küzdő idősök száma. Különösen gondot jelent az egyedül élő idős emberek helyzete, akik kevésbé számíthatnak környezetük segítségére. A családok egy jelentős része megélhetési gondokkal küzdenek és ilyen körülmények között sok esetben komoly nehézséget jelent az idős, beteg szülő ápolása több ok miatt is.

- Fizikailag távol vannak a szülőktől.
- Anyagi lehetőségeik nem teszik lehetővé, hogy megfizessenek egy ápolót az idős mellé.
- Családi összefogásban történő gondozás, ahol meghatározott időpontokban, felváltva végzik az ápolást, hosszú távon a kapcsolatok megromlásához vezethet.
- Bentlakásos idősök otthonába kérnek elhelyezést, de legtöbb helyen a várakozási idő hosszadalmas.

V. HÁZI SEGÍTSÉGNYÚJTÁS SZAKMAI TARTALMA, MÓDJA, FORMÁI

A szolgáltatás tartalma

A házi segítségnyújtás olyan gondozási forma, amely az igénybevevő önálló életvitelének fenntartását – szükségleteinek megfelelően – lakásán, lakókörnyezetében biztosítja.

A szociális gondozó segítséget nyújt abban, hogy az ellátást igénybevevő fizikai, mentális, szociális szükséglete:

- saját környezetében,
- életkorának, élethelyzetének és egészségi állapotának megfelelően,
- meglévő képességeinek fenntartásával, fejlesztésével biztosított legyen.

A házi segítségnyújtásban részesülő személyre vonatkozóan egyéni gondozási tervet kell készíteni. Amennyiben a házi orvos véleménye alapján ápolási feladatok ellátása is szükséges a gondozási terv, ápolási tervvel egészül ki.

Szociális segítség

Célja: a rászorulóknak alapvető szükségleteinek (étkezés, ruházat, pihenés, tisztálkodás) kielégítése.

- A lakókörnyezet tisztántartása. (lakás életvitelszerűen használt helyiségeiben)
- Ruházat- és ágyneműcsere, mosatásról gondoskodás.
- Élelmezés: önmaga ellátására képtelen gondozott esetén, reggeli és vacsora készítése, naponta egyszeri meleg ebéd biztosítása szociális étkeztetés keretében, annak házhoz szállításával. A szükséges élelmiszerek megvásárlása.

- Fűtés: tüzelő beszerzése, szükség szerint a fa hasogatása és helyére rakása (külső segítség igénybevétele), lakásba történő bekészítése.
- Segítségnyújtás veszélyhelyzet kialakulásának megelőzésében és a kialakult veszélyhelyzet elhárításában.

Személyi gondozás

- Megfigyelés, étkeztetés, ágyazás, fürdetés, rehabilitációs eszközök használata és használatának megtanítása, egészségi állapotának megfelelő mozgatás.
- Kapcsolattartás és szoros együttműködés a házi orvosi szolgálattal.
- Gyógyszerek kiírása, kiváltása, gyógyszerelés orvosi utasítás szerint. Panasz esetén orvos értesítése, hívása.
- Szükség esetén szakorvosi vizsgálatra, laboratóriumba kísérés.
- Egyre több a magas vérnyomásban és cukorbetegségben szenvedő ember, gondozottaink körében is, ezért igény szerint vérnyomásmérést és vércukorszint mérést is végzünk.

Pszichés gondozás

Célja: a gondozott megőrizze lelki egyensúlyát, aktivitását, társas kapcsolatait.

- Testi, lelki funkciók, hangulatváltozások folyamatos megfigyelése.
- Krízishelyzetek felismerése, szükség esetén orvosi segítség kérése.

Valamennyi gondozási tevékenység végzésénél, azzal egyidejűleg is kell, hogy történjen a pszichés gondozás.

Amennyiben a házi segítségnyújtás során szakápolási feladatok ellátása válik szükségessé, a házi segítségnyújtást végző személy kezdeményezi az otthonápolási szolgálat keretében történő ellátást.

Érdekvédelem

A házi segítségnyújtásban részesülő idős emberek többsége nem képes ügyeinek önálló intézésére, ebben is segítséget igényel.

- Felvilágosítás, tanácsadás a probléma megoldásához
- Ügyeinek intézése, csekkek befizetése
- Szociális támogatási formák igénylése a polgármesteri hivatalban és más intézményekben:
  - közlekedési támogatás
  - lakásfenntartási támogatás
  - közgyógyellátási igazolvány
  - fogyatékosági támogatás (MÁK)
  - szükség esetén szociális otthoni elhelyezés megindítása.
- Levelezések lebonyolítása, családdal való kapcsolattartás

VI. IGÉNYBEVÉTEL MÓDJA, FORMÁJA

A szolgáltatás igénybevétele önkéntes, az ellátást igénylő, illetve törvényes képviselője kérelmére történik.

Házi segítségnyújtás igénybevételét megelőzően vizsgálni kell a gondozási szükségletet. A szolgáltatás iránti kérelem alapján az intézményvezető, ennek hiányában a jegyző által felkért szakértő végzi el az igénylő gondozási szükségletének vizsgálatát.

Az intézményvezető, ennek hiányában a jegyző által felkért szakértő a gondozási szükséglet jogszabályban meghatározottak szerint megvizsgálja és megállapítja a napi gondozási szükséglet mértékét.

A házi segítségnyújtást a megállapított napi gondozási szükségletnek megfelelő időtartamban, de legfeljebb napi 4 órában kell nyújtani. Ha a gondozási szükséglet a napi 4 órát meghaladja, a szolgáltatást igénylőt az intézményvezető, ennek hiányában a jegyző által felkért szakértő tájékoztatja a bentlakásos intézményi ellátás igénybe vételének lehetőségéről, ebben az esetben a szolgáltatást igénylő az intézményi elhelyezés időpontjáig napi 4 órában történő házi segítségnyújtásra jogosult.

Ha a szolgáltatást igénylő személy (törvényes képviselője) a gondozási szükséglet vizsgálatának eredményét vitatja, a gondozási szükséglet felülvizsgálatát a fenntartónál kérheti. A fenntartó a felülvizsgálatba köteles bevonní olyan személyt, aki rendelkezik a szakképzett szociális gondozókra vagy vezető gondozókra jogszabályban meghatározott képzettséggel és a gondozási szükséglet vizsgálatában nem vett részt.

A házi segítségnyújtást igénylőnek a szolgáltatás gyakoriságára vonatkozó igényét az Szt. 63.§ (7) bekezdésének keretei között kell figyelembe venni. Ha a szolgáltatás igénybe vevő nem igényli a gondozási szükséglet vizsgálatáról kiállított igazolás szerinti napi óraszámnak megfelelő időtartamú házi segítségnyújtást, a szolgáltatást az általa igényelt időtartamban kell nyújtani. A szolgáltatást igénybe vevő személy a gondozási szükséglet vizsgálatáról kiállított igazolás szerinti vagy az általa igényelt, annál alacsonyabb napi óraszámnak megfelelő időtartamú házi segítségnyújtást hetente – a hét egy vagy több napjára – összevontan is igénybe veheti. A gondozási szükséglet vizsgálata értékelő adatlapon történik. A vizsgálat eredményéről igazolást kell kiállítani. Az értékelő adatlap másolatát és az igazolás egy példányát a vizsgálat elvégzését követően át kell adni az igénylőnek vagy törvényes képviselőjének.

Az ellátást az intézményvezető engedélyezi előzetes előgondozás, a gondozási szükséglet megállapítása után.

Az ellátás időtartamát, gyakoriságát, módját és tartalmát, valamint a szolgáltatás után fizetendő térítési díjat megállapításban kell rögzíteni.

Az ellátás megszűnik

- az ellátott halálával
- a napi 4 órát meghaladó gondozási szükséglet (intézményi elhelyezés) esetén, az ellátott vagy hozzátartozója kérelmére, melyet írásban kell rögzíteni,
- továbbá ha az intézet szakdolgozója, illetve az ellátás szervezője úgy ítéli meg, hogy a rászorultság tényezői már megszűntek. Ebben az esetben a megszüntetésre javaslattal él az intézmény vezetője felé.

A szolgáltatás igénybevételének térítési díja

Az ellátásért jövedelemtől függően a mindenkori jogi szabályozások szerint térítési díjat kell fizetni. Polgár Város Önkormányzata a fizetendő térítési díjakról évente legalább egy alkalommal (legfeljebb kétszer) alkot rendeletet.

A kötelezett által fizetendő személyi térítési díj összegét az intézményvezető konkrét összegben állapítja meg és arról az ellátást igénylőt az ellátás igénybevételét megelőzően írásban tájékoztatja. Az ellátásért fizetendő személyi térítési díj nem haladhatja meg a jogosult rendszeres havi jövedelmének 25 %-át (házi segítségnyújtás és étkeztetés együttes igénylése esetén 30 %-át).

Felvételkor a megállapodásban foglaltak ellen vagy a gondozásba vétel elutasítása esetén az ellátott, illetve a kérelmező a fenntartóhoz fordulhat jogorvoslatért.

VII. A SZOLGÁLTATÁSRÓL SZÓLÓ TÁJÉKOZTATÁS HELYI MÓDJA

A Központ és az igénybevevők közötti kapcsolattartás

A szolgáltatásról szóló tájékoztató közlemények a helyi médiában jelennek meg.

A szolgáltatás során a gondozók otthonukban személyesen keresik fel az ellátottakat, lehetőség szerint telefonon is tartják a kapcsolatot. A Központ az ellátottak számára személyesen, telefonon és levélben is elérhető. Az elérhetőségről a szolgáltatás kezdetén minden ellátott számára tájékoztatást kell adni.

A szolgáltatás munkanapokon biztosított az alábbi időben és helyen:

Hétfő	7.30 – 16.00 óráig
Kedd	7.30 – 16.00 óráig
Szerda	7.30 – 18.00 óráig
Csütörtök	7.30 – 16.00 óráig
Péntek	7.30 – 13.30 óráig

Polgár Város Önkormányzatának Szociális Szolgáltató Központjának
Házi segítségnyújtó Szolgálat
4090 Polgár, Dózsa György. u. 1.
Tel: 52/573-063

VIII/1. A HÁZI SEGÍTSÉGNYÚJTÁSBAN ELLÁTOTTAK JOGAI ÉS KÖTELEZETTSÉGEI

Az ellátott jogosult a számára egyéniesített formában megadott teljes körű tájékoztatásra:

- joga van tájékoztatást kérni és kapni a szolgálat által nyújtott szolgáltatások jellemzőiről, azok elérhetőségeiről és az igénybevétel rendjéről, valamint az ellátottakat megillető jogokról és azok érvényesítéséről,
- továbbá jogosult megismerni a róla készült dokumentációban szereplő adatokat.
- Az ellátottnak joga van arra, hogy az ellátásában részt vevő személyek az ellátása során tudomásukra jutott egészségügyi és személyes adatait csak az arra jogosulttal közöljék és azokat bizalmasan kezeljék. Joga van arról nyilatkozni, hogy kiket zár ki adatai részleges vagy teljes megismeréséből. (A titoktartási kötelezettség nem vonatkozik arra az esetre, ha ez alól a beteg felmentést adott vagy jogszabály az adatszolgáltatásának kötelezettségét írja elő.)
- Az ellátott alapvető joga emberi méltóságának tiszteletben tartása.
- Az ellátott jogosult az ellátással kapcsolatban a szolgáltatónál, az ellátott jogi képviselőnél panaszt tenni.
- Az ellátott a szolgáltatás igénybevételekor köteles tiszteletben tartani a vonatkozó jogszabályokat és a szolgáltató működési rendjét.
- Az ellátott – amennyiben ezt egészségi, pszichés állapota lehetővé teszi – köteles az ellátásban közreműködőkkel képességei és ismeretei szerint együttműködni, tájékoztatni őket mindarról, amely a megfelelő gondozási terv elkészítéséhez és a beavatkozások elvégzéséhez szükséges.

VIII/2. A HÁZI SEGÍTSÉGNYÚJTÁST VÉGZŐK JOGAI ÉS KÖTELESSÉGEI

- Joga van megtagadni az ellátást:
  - ha az igénylő problémája nem a szolgálat kompetenciájába tartozik vagy az általa kért szolgáltatás jogszabályba vagy szakmai szabályba ütközik,
  - az ellátotthoz fűződő személyes kapcsolata miatt,
  - ha saját egészségügyi állapota vagy egyéb gátló körülmény következtében az ellátásra fizikailag alkalmatlan,
  - ha az ellátott együttműködési kötelezettségét súlyosan megsérti,
  - ha saját életét és testi épségét a gondozott ellátása veszélyezteti.
- A Központ munkatársa a gondozott ellátását csak akkor tagadhatja meg, ha
  - az ellátott egészségi, pszichés állapotát károsan nem befolyásolja és
  - a gondozott ellátásáról más szakember bevonásával, esetátadás keretében gondoskodik.
- Jogosult és köteles szakmai ismereteinek – a szakma mindenkori fejlődésével összhangban történő – folyamatos továbbfejlesztésére.

A munkavégzéshez kapcsolódó megbecsülést joguk van megkapni a szociális szolgáltatást végzőknek, valamint, hogy tiszteletben tartsák emberi méltóságukat és személyiségi jogukat, munkájukat elismerjék és joguk van arra, hogy a munkáltató megfelelő munkavégzési körülményeket biztosítson számukra.

A dolgozó eredményes munkájának feltétele saját egészsége, ezért kötelező a részvétel az időszakos foglalkozás egészségügyi orvosi vizsgálatokon. Fertőző betegségben szenvedő munkatárs a szolgálatnál nem tartózkodhat, munkát nem végezhet.

A szolgálat munkatársa köteles:

- tevékenységét a hatályos jogszabályok és szakmai szabályok szerint végezni,
- tiszteletben tartani az ellátott személyiségét, méltóságát, jogait és önrendelkezését,
- figyelembe venni egyéni igényeit és szükségleteit, aktuális állapotát, életkorát, képességeit és készségeit.

A területi munkába szükség szerint társadalmi díjazásban részesülő szociális gondozók is alkalmazhatók.

Személyi feltétel:

Házi segítségnyújtás szakfeladaton foglalkoztatott dolgozók létszámnormáit és szakmai képzés előírásait az 1/2000. (I. 7.) SZCSM rendelet 2, 3. sz. mellékletében foglaltak határozzák meg.

Jelen szakmai program a következő jogszabályok figyelembevételével készült:

- 1992. évi LXIII. törvény a személyes adatok védelméről és közérdekű adatok nyilvánosságáról.
- 1993. III. törvény és módosításai a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról.
- 1/2000. (I. 7.) SZCSM rendelet és módosításai személyes gondoskodást nyújtó szociális intézmények szakmai feladatairól és működésük feltételeiről.
- 9/1999. (XI. 24.) SZCSM rendelet és módosításai a személyes gondoskodást nyújtó szociális ellátások igénybevételéről.
- 29/1993. (II. 17.) Korm. Rendelet és módosítása a személyes gondoskodást nyújtó szociális ellátások térítési díjáról.
- 229/2010. (VIII. 16.) Korm. rendelete egyes szociális tárgyú kormányrendeletek módosításáról
- 8/2010. (IX. 03.) NEFMI rendelete egyes szociális tárgyú miniszteri rendeletek módosítására
- 2010. évi LXXXIX. törvény egyes egészségügyi és szociális tárgyú törvények módosításáról
- Hatályban lévő mindenkorai Önkormányzati Rendelet a Szociális Szolgáltató Központban nyújtott szociális szolgáltatásokról és térítési díjakról.